

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA RAQAMLI TEKNOLOGIYA VA AKTDAN FOYDALANGAN XOLDA TA'LIM SAMARADORLIGINI OSHIRISHDAGI VAZIFALAR

Kamolova Maqsuda Eshmurodovna

Qashqadaryo viloyati Qarshi tumani 19-son DMTT uslubchisi

Annotatsiya. Maqolada raqamli axborot texnologiyalari haqida qisqacha tushunchalar, raqamli axborot texnologiya vositalari, raqamli axborot texnologiyalardan foydalanish usullari va imkoniyatlari kabi muhim amallar to'g'risida ma'lumotlar keltirilgan.

Аннотация. В статье содержится информация о важных мероприятиях, таких как краткие понятия о цифровых информационных технологиях, средствах цифровых информационных технологий, методах и возможностях использования цифровых информационных технологий.

Annotation. The article contains information about important actions such as brief concepts of digital information technologies, digital information technology tools, methods and possibilities of using digital information technologies.

Kalit so'zlar. Raqamli texnologiyalar, ta'lim jarayonlari, natijalar, pedagoglar, samaradorlik, Raqamli texnologiya vositalari.

Ключевые слова. Цифровые технологии, образовательные процессы, результаты, педагоги, эффективность, Инструменты цифровых технологий.

Keywords. Digital technologies, educational processes, results, pedagogues, effectiveness, Digital technology tools.

Respublikamizda bugungi kunda maktabgacha ta'lim sohasida olib borilayotgan keng ko'lamli islohotlar natijasi o'laroq yangi sharoitlardan kelib chiqib, O'zbekiston Respublikasining Ta'lim to'g'risidagi qaroriga muvofiq ta'lim bosqichlarining uzluksizligi va izchilligini ta'minlash zamonaviy metodologiyasini yaratish davlat ta'lim standartlarini kompetensiyaviy yonsashuv asosida takomillashtirish o'quv metodik majmualarining yangi avlodini ishlab chiqish va amaliyotga joriy etish bugungi kunning dolzarb masalalaridan biridir. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida AKT texnologiyalarini amaliyotga joriy etishni modernizatsiya qilishning ustuvor yo'nalishlaridan biri bo'lib u nafaqat ta'lim sifatini oshirishga balki ta'lim jarayoni ishtirokchilarini intellektual va ijodiy salohiyatini ochib berishga axborot salohiyatini rivojlantirishga yordam beradi.

Shulardan kelib chiqib maktabgacha ta'limda tilga o'rgatish jarayonida pedagogik dasturiy vositalar bilan ishlashni amaliyotga tatbiq etish muhim masalalardan biri hisoblanadi. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida mashg'ulot

jarayonlariga multemediya vositalarini ishlab chiqish va ulardan foydalanoish orqali bolalarni maktab ta'limiga tayyorlash muhim hisoblanadi. Ushbu tilga o'rgatish jarayonida pedagoglardan AKT dan unumli va samarali foydalanish malakalarini chuqur egallashlari bugungi kunning talabi. Maktabgacha yoshdagi bolalarga ikkinchi tilini metodikasini o'rgatish hamda nutqni rivojlantirish jarayoni ta'limning muhim bosqichi bo'lib, bu davrda bolalarga rus tilidagi tovushlarni to'g'ri talaffuz qilish, ilk so'zlashish ko'nikmalarini shakllantirish va suhbat qurishga o'rgatish hamda bilganlarini so'zlab berish o'rgatiladi va bu holatni mtmda mashg'ulotlar jarayonida, shu bilan birga mtmdan tashqi ishlar asosida olib borish alohida ahamiyat kasb etadi. Umuman olganda, maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalarga ikkinchi tilini o'rgatish metodikasini hamda nutqni rivojlantirish jarayoni nutqda yangi so'zlarni boyishi jarayonini yuzaga keltirish metodikasi va direktorlar oldida bir qator vazifalar turadi. Bu vazifalar esa, bolalarga ikkinchi tilini o'rgatish metodikasini hamda nutqni rivojlantirish davrida MTTdan tashqari ishlarni tashkil etish hamda takomillashtirishning bir qancha yo'llari orqali amalga oshiriladi.

Raqamli texnologiya bu –ta'lim yuritishning bir zamonaviy shakli bo'lib, unda ishlab chiqarish va boshqarishning asosiy faktori sifatida raqamli ko'rinishdagi katta ma'lumotlar majmui va ularni qayta ishlash jarayoni xizmat qiladi. Olingan natijalarni amaliyotda ishlatish esa an'anaviy ho'jalik yuritish shakllariga nisbatan ancha katta samaradorlikka erishishga imkon

beradi. Misol sifatida turli xildagi avtomatik ishlab chiqarish jarayonlarini, 3D-texnologiyasini, bulutli texnologiyalarni, masofaviy meditsina xizmatlari ko'rsatishni, aqlli texnologiyalar yordamida mahsulot yetishtirish va uni yetkazib berishni, turli xildagi tovarlarni saqlash va ularni sotish jarayonlarini keltirish mumkin.

Raqamli axborot texnologiyalarining vositalari qatoriga: kompyuter, skaner, video ko'z, videokamera, LCD proyektor, interaktiv elektron doska, faks modem, telefon, elektron pochta, multimedia vositalari, Internet tarmoqlari, mobil aloqa tizimlari, ma'lumotlar omborini boshqarish tizimlari, sun'iy intellekt tizimlarini kiritish mumkin.

Ta'limda raqamli texnologiyalardan foydalanish boshqa sohalarga nisbatan dolzarb hisoblanadi. Bugungi kunda raqamli ta'lim texnologiyalar ta'lim tizimining barcha bosqichlarida qo'llanilmoqda. Ushbu texnologiyadan foydalanish uchun avvalo uning imkoniyatlari bilan bog'liq bilim, ko'nikma va malakalar bo'lishi lozim. Ana shundagina raqamli ta'lim texnologiyasidan kutilgan samaraga erishiladi. Oliy ta'lim muassasalarida raqamli texnologiyalardan foydalanish ko'p sonli elektron darslik va

elektron o'quv qo'llanmalarni ta'lim jarayonida qo'llash va u orqali o'quv mashg'ulotlarini tashkil etish, masofaviy ta'limni yo'lga qo'yish, bosqaruv faoliyatini masofaviy tashkil etish, talabalar fikrmulohazalarini doimiy bilib borish, avtomatlashgan nazorat sinovlarini tashkil etish maqsadli bo'ladi.

Raqamli axborot texnologiyalarining ta'lim jarayonlariga joriy etilishi:

- o'rganilayotgan hodisa va jarayonlarni modellashtirish orqali fan sohasini chuqur o'zlashtirilishiga;
- o'quv faoliyatining xilma-xil tashkil etilishi hisobiga tinglovchining mustaqil faoliyati sohasining kengayishiga;
- interaktiv muloqot imkoniyatlarining joriy etilishi asosida o'qitish jarayonini individuallashtirish
- sun'iy intellekt tizimi imkoniyatlaridan foydalanish orqali tinglovchining o'quv materiallarini

o'zlashtirish strategiyasini egallashiga;

- axborot jamiyati a'zosi sifatida unda axborot madaniyatining shakllanishiga;
- o'rganilayotgan jarayon va hodisalarni kompyuter texnologiyalari vositasida taqdim etish, o'quvchilarda fan asoslariga qiziqishni va faollikni oshirishga olib kelishi bilan muhim ahamiyat kasb etadi.

Ta'lim jarayonida raqamli texnologiyalardan foydalanish quyidagi natijalarga olib keladi:

- berilayotgan materialni chuqur va mukammal o'zlashtirish imkoniyati va uni ta'lim oluvchi xotirasida uzoq muddat saqlanishi va zarur bo'lganda amaliyotga qo'llash darajasi ortadi;
- axborotni turli shaklda (matn, video, ovoz, grafika, animatsiya ,...) berilishi ta'lim oluvchilarni diqqatini tortadi va ularni fanga qiziqishini uyg'otadi;
- kompyuter "nazoratchi" funksiyasini bajarib ta'lim oluvchining didaktik topshiriqlar, test savollari, muammoli vaziyatlarga bergan javoblarini, ya'ni o'zlashtirganlik darajasini aniqlab natijalarini monitorda ko'rsatadi;
- dars jarayonida ta'lim oluvchilar faoliyatini boshqaruvchi vosita bo'lib xizmat qiladi va bajarilishi lozim bo'lgan topshiriqlar soni keskin ortadi, buning natijasida egallanishi lozim bo'lgan bilimlar hajmining oshishiga olib keladi;
- o'quv mashg'ulotining tarkibiy tuzilishini modifikatsiyalash, ya'ni pedagog tomonidan bajarilayotgan ko'pgina tashkiliy ishlarni kompyuter texnikasi yordamida amalga oshirilib vaqt tanqisligi muammosi kamayadi;
- Ta'lim oluvchi faol ishtirokchiga aylanib, mustaqil ta'lim olish imkoniyati sohalari kengayadi va o'qituvchi bilan erkin hamda teng muloqotga kirisha oladigan hamkorga aylanadi.

- AKT mashg'ulotlar jarayonida tarbiyalanuvchilarning bilim olish faolligini oqilona tashkil etish, multemediyali kontekstga tarbiyalanuvchining sezgi idrokining turlarini jalb qilish va intellektini yangi konseptual vositalar bilan ta'lim samaradorligini oshiradi. Ikkinchi tilni o'rganish jarayonida tarbiyalanuvchilar uchun faoliyatlarini jozibador ko'rinishning estetikasini belgilab beradi. Hozirgi kunda AKT texnologiyalaridan foydalanishda katta e'tibor berilmoqda. Bizning vazifamiz ikkinchi tilni o'rgatish jarayonida tarbiyalanuvchilarga qulay, tushunarli va aniq bilimlarni berishni talab etadi. Shu munosabat bilan biz AKTning ikkinchi tilga o'rgatishdagi ahamiyati, afzalliklari va ussulari haqida ma'lumotlar keltirdik.

Xulosa qilib aytganda, tarbiyachilar, tibbiyot xodimlari va ota-onalar bilan AKTning bolalar salomatligiga ta'siri borasida suhbatlashish va ota-onalarga AKT vositalari: televideniya, kompyuter, video, mobil telefonining bolalar rvojiga ta'siri haqida aniq ma'lumot berish lozim. Asosiysi, ta'lim-tarbiya jarayonida AKT imkoniyatlaridan

Foydalanilgan adabiyot ro'yxati.

1. Mamarajabov M., Tursunov S. Kompyuter grafikasi va Web dizayn. darslik. – T.: «Cho'lpon», 2013.
2. Yuldashev U., Mamarajabov M., Tursunov S. Pedagogik Web-dizayn. O'quv qo'llanma – T.: "Voriz", 2013.
3. Aripov M., Fayziyeva M., Dottoyev S. Web-texnologiyalar. O'quv qo'llanma. – T.; "Faylasuflar jamiyati", 2013
4. D.Sayfurov, Fayziyeva M. Ta'limda ilg'or axborot-kommunikatsiya texnologiyalari moduli bo'yicha o'quv-uslubiy majmua. Toshkent davlat pedagogika universiteti huzuridagi pedagog kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish tarmoq markazi. 2017-y.